[illegible]სტამბა და რედაქცია ტფილისი, სასახლის ქ., [illegible]თ.-აზნაურო ქარვასლა
[illegible]ის-მომწერნი გაზეთის დახაკვე-[illegible] შემმართავენ რედაქციის დილის [illegible]-8 საათამდე და საღამოს 6—7 „ფ. ქ. საზ." წიგნის მაღაზიას.
[illegible]-მოუწერავ წერილებს რე-დაქცია არ ბეჭდავს.
[illegible]-პირ მოლაპარაკება რედაქ-[illegible]ირთან შეიძლება ყოველ დღე.
ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა

გაზეთის ფასი ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
თითო ნომერი 3 კაპიკი
ფასი განცხადებისა ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე—5 კ.

Типографія и Редакція „Цнобисъ Пурцели"
тифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства.
Телефонъ № 363

წლის დამლევამდე
გაზეთი „ცნობის ფურცელი"
ეღირება 4 მან. და 50 კ.,

[illegible]რას, 4 აპრილს, ტფილისის „სობრანიის" დარბაზში გამართული იქნება
ბ-ნ ი. გ. მონადირიშვილის ქალთა და ვაჟთა გუნდის მიერ
ქართული სასულიერო კონცერტი
მცხეთის ტაძრის განახლების ფონდის სასარგებლოდ
გუნდი იგალობებს სხვა და სხვა ქართლ-კახურს საეკკლესიო სა-[illegible]ობლებს, დაწერილს ბ-ნ ა. ს. ბენაშვილისაგან.
გუნდში 60 ქალი და ვაჟია.
ბილეთების ფასი 4 მანეთიდან 1 მანეთამდეა და ისყიდება „წე-[illegible]კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების" კანცელარიაში და სო-[illegible]ანიის მეკარესთან.
(1—1) დასაწყისი სწორედ საღამოს 8½ საათზედ.

დააჭაშნიკეთ
გაუწურავი ღვინოები
პირდაპირ ბოჭკიდან ბოთლში ჩამოსხმული
„იყალთო"
[illegible]იორგი და ლუარსაბ მაყაშვილებისა გოლოვინის პროსპექტი სას-ტუმრო „როსსიას" ქვეშ სახ. ანტონოვისა, № 19.
იქვე შეიძლება ღვინის სმა

[illegible]მკურნალო და ამბულატორია
[illegible]გ. თოფურიასი
ქუთაისში.
[illegible]კურნალოში 50 საწოლია ავად-[illegible]ფთათვის მიიღებიან ავადმყოფ-[illegible] შინაგანისა, ნერვების, საქირურ-[illegible] თვალისა და დედათა ავადმყო-ფობისანი,
[illegible]დამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.
[illegible]ადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 [illegible]იდგან ნაშუადღევის 3 საა-[illegible]დე. შინაგან და ნერვების ავად-[illegible]ფობას სწამლობს ხ. ბ. თო-[illegible]რია. საქირურგო ავადმყოფობას [illegible] სიფილისს ფ. ქ. ბერრატი. [illegible]დათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი მ. თ. ქობანი.
[illegible]ვალების ავადმყოფობას—ი. ქ. ვარშამხკი.
[illegible]ულატორიასთან არის კაბინეტი [illegible]ქიმიო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისათვისა და მასაჟისთვის.
სამკურნალო დირექტორი ხ. ბ. თოფურია
Лѣчебница В. С. Топурія въ Кутаисѣ.

კანონი და მთავრობის განკარგულებანი.

ებოძა ჯილდოდ პოდპორუჩიკობა ვარსის ციხის ქვეითა რაზმის პოდპრაპორშჩიკს თავ. ბაგრატიონ-დავითაშვილს.

ებოძათ სამსახურის წელთა შესრულებისა გამო ტიტულიარნი სოვეტნიკობა: ბაქოს ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის ზედამხედველს დიდებულიძეს, კავკასიის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის მოხელეს კობიაშვილს.

უმაღლესად ნება დართო მიიღონ და ატარონ ბუხარის ორდენები: ბუხარის ოქროს ვარსკვლავი მე-2 ხარისხისა—კრუზენსკის მე 14 რაზმის პოლკოვნიკს ტერიაშვილს, ბუხარის ოქროს ვარსკვლავი მე-3 ხარისხისა—ტფილისის მე 15 რეზერვის [illegible]-კოვნიკს ჯაიანს და ბუხარის ვერცხლის ვარსკვლავი პირველ ხარისხისა—არტილერიის მე-21 ბრიგადის კაპიტანს ლოლობერიძეს.

ფინანსთა მინისტრისაგან

სახელმწიფო საბჭოს 1896 წლ. 29 აპრილს უმაღლესად დამტკიცებულის აზრის თანახმად, უკანასკნელ ვადად 1887 წლის ნიმუშის ქაღალდის ფულის ოც-და-ხუთ მანათიანის ათ მანათიანის და ხუთ მანათიანისა, რომელიც გამოვიდა 1888 წლ. 25 მაისს უმაღლეს ბრძანების თანახმად, დანიშნულ არს:

31 ქრისტიშობისთვე 1899 წლისა.

ამ ვადის გასვლის შემდეგ ქაღალდის ფული 1887 წლის ნიმუშისა აღარ მიღებულ იქმნებიან სახელმწიფო ხარჯის გადასახდელად და აგრეთვე კერძო პირებისთვის იქნება სავალდებულო მათი ხმარება.

ნიშნები ქაღალდის ფულისა ოც-და-ხუთის მანათიანის, [illegible] მანათიანისა, რომელის ხმარება მოსპობილ იქნება 31 ქრისტიშობისთვეს 1899 წელსა:

ფულის ზედა პირის სურათი დაბეჭდილია სქელი ლურჯი წამლით მხიარულ მიხაკისფერს ადგილზედ.

დაბეჭდის წელიწადი აღნიშნულია ფულის ზედა პირის ქვემო ნაწილზედ ხუთ მანათიანზედ (1894 წელს აქეთ აღარ არის) მარცხნივ, ათ მანათიანზედ 1892 წელს აქეთ აღარ არის) და ოც-და-ხუთ მანათიანზედ—(1887 წლისაზედ) შუაგულს ადგილს.

ფულის მეორე პირზედ არის სიგანის სურათი სახელმწიფო ბეჭდითურთ შუა ადგილს, მსხვილ ციფრებით მარცხნივ და მარჯვნივ ამოღებულ სიტყვებით—მარჯვნივ და დაბეჭდილია:

ხუთ მანათიან—ლურჯი წამლით (სადებავით).

ათ მანათიან —წითელი წამლით.

ოც-და-ხუთ მანათიანი სოსნის ფერი წამლით.

ფინანსთა მინისტრის აჯეთი მოწერილობის შესახებ სამეურნეო განყოფილებას, სინოდალურ ობერ-პროკურორის განკარგულების თანახმად, აქვს პატივი გამოაცხადოს სასულიერო უწყებაში ჯეროვან განკარგულებათა მოსახდენად.

ახალი ამბავი

*** ქალაქის გამგეობის საქმე. მთავარ მართებლის კანცელარიას უკვე გაუგზავნია სამოსამართლო პალატაში წინადადება, რომ ქალაქის გამგეობის უკანონო მოქმედებებზე დაინიშნოს გამოძიება. ხოლო გამოძიება მინდობილი აქვს საგანგებო საქმეთა გამომძიებელს საოლქო სასამართლოსას ბ-ნ აბელს. გამოძიების შემდეგ საქმე გარდაეცემა სამოსამართლო პალატის პროკურორს.

*** ილ. ჭავჭავაძის წერილი სომხურად. „ნორ-დარი" აცხადებს, რომ თ. ილია ჭავჭავაძის წერილს სომხთა შესახებ, ქართულის ენიდგან სომხურათ ვსთარგმნით და დავბეჭდავთო, რომ მკითხველმა ისარგებლოს თვით ილ. ჭავჭავაძის წერილითაო.

*** სასულიერო კონცერტი ტფილისის საკრებულოში. ხვალ, როგორც განცხადებიდან დაინახავენ ჩვენი მკითხველები, ტფილისის საკრებულოში, მუხრან-ბატონის სახლში გოლოვინის პროსპექტზე, დანიშნულია ქართული სასულიერო კონცერტი ბ-ნი მონადირაშვილის ლოტბარობით. ხორო შესდგება 60 პირთაგან, მათ შორის ქალებიც ბევრია.

საგალობლები იქნება ქართლ-კახურ კილოებზე ა. ბენაშვილის მიერ გადაღებულ ნოტებით. იმედია, ქართველი საზოგადოება სიამოვნებით დაესწრება ამ საინტერესო და იშვიათს კონცერტს მით უფრო, რომ შემოსავალი დანიშნულია დიდებული მცხეთის ტაძრის შესაკეთებლად.

*** თავად აზნაურთა კრება. გორის მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი 5 აპრილს 8 საათისთვის საღამოს იწვევს დეპუტატთა კრების დარბაზში თავად-აზნაურთ განსახილველად იმ კითხვებისა, რომლებიც უნდა განხილულიყვნენ 7 ამ თვეს საგუბერნიო თავად-აზნაურთა კრებაში.

*** არჩევნები ჩვენს თავში. გე-

შინ, 2 აპრილს მოხდა არჩევნები მეოთხე ჯგუფებისა მესამე განყოფილების ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის მსესხებელ წევრთა. არჩეულ იქმნენ: ი. პ. ხრამელოვ[illegible] ი ჩემოდანოვი, ნ. ზ უმიკაშვილი, მ. ზ. ნარიმანოვი, მ. ვ. ბარნოვი, ი. ე. ფურცელაძე; ამათ კანდიდატად—ნ. ი. პაპიტოვი.

** წარმომადგენელთა არჩევანები. 1 მარტს ამორჩეულ იქმნენ ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკში წარმომადგენელთა მესამე ჯგუფის მსესხებლის რწმუნებულნი: გ. ვ. დანილოვი, ა ი. მირიანაშვილი, ა. ი. მამინოვი, მ. ქ. ყიფიანი, ნ. ა. არღუთინსკი-დოლგორუკი, პ. ა. თუმანოვი და ა. ი. სავანელი და კანდიდატად—ა დ. რაბინოვიჩი.

** ა. ლ. აბაზაძის საქმე. 7 აპრილს, ტფილისის სასამართლო პალატაში გაირჩევა საქმე ა. ლ. აბაზაძისა, რომელიც ედავება თ. კ. ი. მუხრან-ბატონს 20,000 მანეთს. ეს საქმე ოლქის სასამართლოში აბაზაძემ მოიგო, პალატაში კი ირჩევა თ. მუხრან-ბატონის აპელაციით.

** წლიური აქტი მესამე გიმნაზიაში. ხვალ კვირას, მესამე გიმნაზიაში დანიშნულია წლიური აქტი, რომელზედაც მოწვეულნი არიან მშობლები და ნათესავები მოწაფეთა.

** ქართული წიგნების გავრცელების საქმე. ახალციხელ ერთ ქართველ ებრაელს, ნაგემაშვილს, განუზრახავს მთელს საქართველოს სოფლებში ქართული წიგნების ტარება და ყიდვა. იგი მგზავრობას უკვე შესდგომია და თან წიგნების ტარებას. ეს პირველი მაგალითი არ არის ებრაელთაგან ქართულის წიგნების გასაღების, ქუთაისში ესენი ადრევე შეუდგნენ ქართული წიგნების ტარებას და კარგადაც ავრცელებდნენ. იმედია ამის შემდეგ უფრო კარგად წავა წიგნების გავრცელების საქმე.

საკვირველია, რასაც ჩვენი ქართველთა შეერთებული ძალა ვერ ახერხებს, იმას ერთი და ორი ქართველი ებრაელი ახერხებს.

** † ვლადიმერ მატარაძე. 29 მარტს, მცირე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ახალქალაქის სცენის მოყვარე ყმაწვილი კაცი ვლადიმერ მატარაძე. სწავლა მიიღო განსვენებულმა თელავის სამოქალაქო სასწავლებელში. ვითარცა სცენის მოყვარული ძლიერ ეტანებოდა ქართულ ჟურნალ-გაზეთების და წიგნების კითხვას. განსვენებული ხშირად იღებდა მონაწილეობას სხვა და სხვა სცენის მოყვარეთა ქართულ წარმოდგენებში. ხშირად მისი მეთაურობით იმართებოდა წარმოდგენები. ნატვრა იმისი ის იყო, რომ როგორმე სამუდამო სცენაზე შესულიყო. საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი დაუვიწყარო მუშაკო!

ვ. წივწივაძე

** ნახევარ კაპიკიანება (გრომში). მომეტებულმა მცხოვრებმა არც კი იციან, რომ მთავრობამ გამოუშვა სახმარებლად ეგრედ წოდებული „პოლუშკა“ (გრომი) ნახევარ კაპიკიანები. ეხლა როდესაც ხურდაზე, განსაკუთრებით პურსა და ხორცზე ნიხრი დაწესებულია და გარვანქა ნახევარ-ნახევარ კაპიკი დაკლებულია, სწორედ ძრიელ საჭიროა ხსენებული გრომები და ყველა მოვაჭრენი მოვალენი არიან მიიღონ ხოლმე ხსენებული გრომები.

** ახალი წიგნი. ჩვენ მივიღეთ პატარა წიგნაკი „მონაფის ჰიგიენა“, თარგმანი ი. გ—რისა და გამოცემული იმედაშვილის მიერ. წიგნაკი შეიცავს 32 გვ. და ღირს 3 კაპ. წიგნი მშვენიერის და გასაგების ქართული ენით არის ნათარგმნი.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ № 3. ეხლახან გამოსულ ჟურ. „ჯეჯილის“ მარტის ნომერში მოთავსებულია ლექსები: შ. მღვიმელისა, თ. კანდელაკისა, ილ. ფერაძისა და პატარა მოთხრობები და ამბები ილ. ფერაძისა, თ. რაზიკაშვილისა. ელ. წერეთლისა, ეკ. მ—ისა და სხვა.

** ს. **დიდი ჯიხაიში** (იმერეთი). სამარხა კასას დაარსება. ექვსი თვე იქნება მას აქეთ, რაც დიდ-ჯიხაიშში ლაპარაკი იყო ამღძრული სამარხო კასის დაარსების შესახებ, როგორიც არსებობს ქ. ფოთში, იმავე წესით და შეუცვლელათ. სურვილი აუსრულდათ კიდეც მცხოვრებთ. წარსული თვის ოცს მარტს კრება ჰქონდათ წევრთ და ამ კრებაზედ შეადგინეს განაჩენი გუბერნატორთან წარსადგენ თხოვნაზე, აირჩიეს კიდეც სამი კაცი ამ საქმის გამგედ, ბბ. რაჟდენ კახიძე, მ. მღვდელი სამსონ დევიძე და თავ. სოლომონ ჩხეიძე. ამ კეთილ საქმეს პირველად ხელი მოჰკიდა ბ-ნ იასონ ლორთქიფანიძემ და დიდი შრომაც მიიღო ამ საქმის დასრულებაში. პირველათ ძრიელ გულ-გრილად უყურებდა ხალხი ამ საქმეს, ვინაიდგან მათი ჩვეულებრივი ტირილის გადაგდება ენანებოდათ და კიდეც გაიძახოდნენ, შეჩვეული პირი გვირჩევნია შეუჩვეველ ლხინსაო, მაგრამ იასონ ლორთქიფანიძემ დაარწმუნა საზოგადოება, იმდენი ელაპარაკა ხალხს, რომ სულ თითო-თითოდ აუხსნა სამარხი კასის საჭიროება და როგორც იყო დაითანხმა იგინი. სწორედ დიდი მადლობის ღირსია ბ-ნი იასონ ლორთქიფანიძე და აქაური მამასახლისი ვაშაკიძეც, რომელმაც დიდი შემწეობა მისცა ამ საკეთილო საქმეს, როგორც პოლიციამ.

ბაშელი დიდგულაძე

** **პატარა ლიახვის ხეობა** (ქართლი). უწყლობა. ამას წინად სოფელ ტყვიავში დაპატიჟებულნი იყვნენ ამა სოფლის საზოგადოების გლეხები ბ. მრუელიევის შეოხებით, თუ როგორ და საიდან გამოეყვანათ პატარა ლიახვიდან ტოტი სარწყავად და აგრეთვე სასმელადაც. წინად ვიღაც დარჩო სცდილობდა ტოტის გამოგდებას, მაგრამ ამაოდ ჩაუარა მისმა შრომამ. ეხლა ბ. მრუელიევი შესდგომია და გაუწევია შრომა წყლის შესახებ, მაგრამ მასაც ვერ დაუმორჩილებია თავის ნებაზე. ხალხი აჯანყებულა და უარზე დადგომიან, რადგან შეძლება არა ჰქონიათ, რომ ეხადნათ ხარჯი. ბოქაულის თანაშემწემ, აზ. ბ. თუღაშვილმა ერთ გლეხს ლაზათიანი სილა აჭამა, რადგან ის უფრო მოთავეობდა გლეხებს, უარზე გადამდგარიყვნენ. გლეხები გაიძახოდნენ: „როგორც ჩვენ წინაპარნი უცხოვრიათ, ისე ჩვენც უნდა ვიცხოვროთო“. შემდეგ სჯა-ბაასისა გლეხები დაიფანტნენ,—ხელი არ მოუწერეს, მაგრამ ისევ ჩაფრებმა ხელმეორედ შეაგროვეს და მოსამართლეებმა ხელ-მეორედ დაუწყეს ბაასი, რომ ხელი ყველას მოეწერნათ, მაგრამ ისევ უარი მიიღეს გლეხებისაგან, იმათაც ბრაზი მოუვიდათ და ცოტა გაწყდა ჩხუბი არ მოხდა... უწყლობა ბევრს ბევრგვარად უცარამს ხელსა, არც სასმელი წყლები აქვთ და არც სარწყავი. მომეტებული ნაწილი უწყლობით სცხოვრობს. ბევრ ადგილას შეხვდებით, რომ ერთ სოფელში ერთი პატარა წყარო ძლივს ამოჩუხჩუხებს მიწიდგან, ან პატარა რუ მიჰყავთ, რომელიც უწმინდურობით და ვაივაგლახით სავსეა და მღვრიეა. კარგი იქნება, რომ ბ-ნმა მრუელიევმა ცოტა კიდევ იშრომოს და ხალხი დაიყოლიოს.

ქ. ფრონის-პირელი

** **დ. ნიგოითი** (გურია). აქაურების ქონებრივი მდგომარეობა. ნიგოითის საზოგადოებას შეადგენს სოფელნი: ნიგოითი, ჩოლობარგი, ჰყონაგვარა, ქვიანი და სატახია. მანამ რკინის გზა გამოვიდოდა ჩვენში, ნიგოითი მანამდის, ერთ ულარიბეს საზოგადოებას წარმოადგენდა; მაგრამ ამ უკანასკნელის გაკეთებამ კი ძირი[s]
შესცვალა ნიგოითის ქონებ[s]
მდგომარეობა და სულ სხვა
ფერი დაადო მას. აქ ხალხმა ი[s]
ნა სამუშაო: თითოეული [s]
დღეში ექვსი აბაზიდან ორ [s]
თამდის ღებულობდა. როცა [s]
ხალხმა ფულს ხელი შეახო ლ[s]
მო გაუგო, მაშინვე მთელი ს[s]
გადოება, წოდებათა განურჩევლ[s]
მუშაობას დაეწაფა და ყველა
დიან პატარიანად, ამინდის მ[s]
დავათ, შრომის ულელში შ[s]
ამნაირად ნიგოითის საზოგად[s]
გამოფხიზლდა, გამხნევდა და
ფულიანდა. მაგრამ ამ უკან[s]
ნელმა კი თავისი ჰქნა: ნიგო[s]
მცხოვრებნი, მუშა ხალხი, ქ[s]
ქებისაკენ გააქან-გამოაქანა, სა[s]
სულ სხვანაირი წეს-წყობილ[s]
სისუფთავე და ზოგიერთი ც[s]
რების აუცილებელი საჭირო[s]
ნი უჩვენა და შეაგნებინა,
გამო ს. ნიგოითი მისდგა ლ[s]
ცხოვრების გაუმჯობესობას.
ველათ იმან მიაქცია ყურ[s]
თავის გარეგან შეხედულ[s]
რომლის შემწეობით ისეთ გ[s]
ან აზნაურს იშვიათად შეხვდე[s]
რომელსაც, გარდა წმინდა ტ[s]
სამოსისა, ოქრო-ვერცხლის მ[s]
დილი ქამარ-ხანჯალი არა ჰქ[s]
წელზე; აგრეთვე მოსირმული
ლა-მესტი და თავზე სირმით[s]
რეულებული ყაბალახი. რა
უნდა, ასეთ ოქრო-ვერცხლი[s]
მორთულ მცხოვრებს არაფ[s]
ეპიტნავა მაინც და მაინც მ[s]
ტლიანი ოთხ ლოჯიანი სახლ[s]
და მიწით შეთხაპნილი ძველ[s]
რი კუშტულიანი ფაცხა და
ტომ შეუდგა ის თავის სადგ[s]
გაუმჯობესობას. ამას შეუწყ[s]
ლი მაშინდელმა ხე-ტყის სიი[s]
თუმცა კი ვინმე 7—8 მ. გამ[s]
ტებდა, იმ შემთხვევაში არამ[s]
ერთი ოდის, არამედ 2—3
სახლის ფიცრები, რომ დაე[s]
ვებინა და გამოეტანა, იმაზე[s]
ცი არ ეტყოდა ენას. მართ[s]
ნიგოითელებმა იხარგებლეს [s]
თხვევით და ძველებური მ[s]
ლიანი სადგომების ადგილას [s]
ახალ მოდების ოდები წამო[s]
პეს. ერთად გარეგან გაუმ[s]
სობასთან შეიგნო ნიგოითის [s]
გადოებამ სწავლა-განათლებ[s]
ჭიროება და მისი სიდიდეც
დეგს ხვალ მოვილაპარაკებ[s]
საგანზე.

ტ. ართმელ[s]

საეკკლესიო ცნობა[s]

წმინდა დავით III აღმაშენებელი[s] საქართველოსი (1089—1125)

ყოვლად სამღვდელო ალავერდის ე[s]
პოსის კირიონისა

(მართალაძის[s] თარგმანი)

დავით III-ის გამეფებამდე,
ქართველო დიდ გაჭირვებულ[s]

ბაში იმყოფებოდა. 1047 წ.
ული-ბექი და 1064 წ. არპ-
ი დაეცნენ საქართველოს,
ააოხრეს ქვეყანა, დაარ-
ტაძრები და შეუბრალებ-
გამუსრეს მკვიდრნი. არახო-
ენ მხოლოდ იმათ, ვინც მი-
ა მაჰმადის სარწმუნოებას.
სასულიერო წოდება და
უთრებით ბერები არა ჰლა-
ბდნენ მართლ-მადიდებელ
უნოების ტრაპეზს და შეიქმ-
სხვერპლად ყორანისა. მეფე
IV (1027—1072 წ.) დაე-
ლა სელჯუკების ძლიერებას,
და მათ ხარკს და თავის ძმის-
ქრისტიანი ქალი, ცოლად
ა არპ-ასლანს. შვილი ბაგ-
ა—გიორგი II (1079—1089
რომელიც იმ დროის გამო
მეომრად იყო აღიარებუ-
ვეღარ გაუმკლავდა მტრის
ძალს და ვეღარც მშობ-
ი ღვაწლი გაუწია თავის
ას; თვითონ გამოიქცა და
ია აფხაზეთში; ხოლო თათ-
დაიპყრეს ქ. ტფილისი
წ. მრავალი თათრის ოჯახი
ვიდა საქართველოში და და-
ენ საუკეთესო ადგილ-მა-
ში: მტკვრისა, იორისა და
ის ნაპირებზე. ამ დროს ეკკ-
ს მოსამსახურენი სრულიად
კვალნენ და მარტო ქრის-
სახელს-ღა ატარებდნენ,
ეს სარწმუნოების მტრებს
არ უწევდნენ მეტოქეობას.
ზნეობით დაეცა, დაწვრი-
დაიწყეს ცბიერება, მკრე-
ა (святотатство), შურის
და ამნაირად თათრების გამ-
ლმა ზედგავლენამ მტკიცედ
ფესვები ჩვენში. თავიანთი
განსახორციელებლად, მტ-
ადვილად პოულობდნენ თა-
ნობლებს ქართველებ შო-
ა მათი შემწეობით თანდა-
რქვე ამხობდნენ ქრისტეს
უნოებას. მონასტრები და
ები გადააკეთეს მეჩითებად
სამუდამოდ ამოუქოლეს კა-
. შეუბრალებელი მახვილი
ებისა ჰმუსრავდა, განსაკუთ-
იმ სასულიერო წოდების
რომლებსაც მოასწრობდნენ
ლ-მოქმედობის დროს ეკკ-
ბში. ბარბაროსებს არ ეცო-
დათ მოხუცი, ქალი და კა
ლეტავდნენ მათ, ან ტყვე-
ერეკებოდნენ. შურის-ძიე-
ურო და უფრო იმატა ჩვენ-
აი ის შეიქმა კიდეც უმ-
ს მიზეზად, ალვირ-ახსნილის
ბილებისა და ბიწიერებისა.
თის მფლობელმა აქსარტან
ლმა (1058—1084 წ) ულა-
თავის მამა-პაპის სარწმუნო-
ლა გვაჩვენა პირველი მაგა-
, პირველმა გვირგვინოსანმა
ისამ სარწმუნოებრივი განდ-

გომილობისა (ренегатство) ჭეშმარიტი ძენი ეკკლესიისანი სტოვებდნენ ოჯახს და წირვა-ლოცვას მოკლებულნი, იმალებოდნენ მთაში, ტყეში და მღვიმეებში; ხლმისგან შეშინებულნი, იქ იხოცებოდნენ შიმშილისაგან. აი ამ ნაირ სამწუხარო მდგომარეობაში იმყოფებოდა ჩვენი ეკკლესია. დიდ ხანს გასტანდა ქრისტიანების სისხლის ღვრა, რომ საქართველოს საბედნიეროდ და მართლ-მადიდებელი ქრისტიანული სარწმუნოების ნუგეშად არ გამეფებულიყო დავით III, წოდებული აღმაშენებლად, რომლის მამას გიორგი II-ს საქართველოს წარჩინებულთ, ძალა-უნებურად, უარი აყოფინეს სამეფო გვირგვინზე. ახლად გამეფებულმა ძლივ ძლიობისას მოუყარა თავი შიშის ზარისაგან გაფანტულ ქრისტეს სარწმუნოების შვილებს, სიმაგრეებში და უხვედრ ადგილს დამალულებს. თექვსმეტი წლის ჭაბუკი, აღიარებული მეფედ აოხრებულის და განაცარწყლებულის საქართველოსი, დაუფიქრდა. მოუსაზრებელი თათრები სრულიად ალარაფერს ფიქრობდნენ იმ ხალხზე, ვისი სარწმუნოებისა და ხალხოსნობის დამორჩილება სამუდამოდ, ძრიელ ძნელია. დავით აღმაშენებელი დარწმუნდა, რომ ქვეყნის დამხობის მიზეზი იყო, სახელმწიფოს დანაწილება და საქართველოს დიდებულთა გაამპარტავნება, პირველ-უწინარეს მეფემ განიძრახა ძირიან-ფესვიანად აღმოეფხვრა ხალხის დამამხობელი მიზეზები. ქრისტეს რჯულზე ხელაღებული ლიპარტი ორბელიანი, რომელიც არ მორჩილდებოდა მეფეს და თვითონვე სურდა მეფობა, აღარ დააყენა საქართველოში და გაამგზავრა საბერძნეთისაკენ; მთელი იმის აუარებელი ქონება და სიმდიდრე გადასცა ეკკლესიას და ხაზინას საკუთრებად. ესეთივე დღე დააყენა კახეთის მფლობელს უნიქო, უხასიათო და უკეთურ აგსარტან II-ს, (1102—1105 წ. და სხვა ერისთავებს (ფეოდალებს), რის გამო მრავალმა წარჩინებულმა მოიხარა ქედი და დაემორჩილდა მის ბრძანებლობას. სახელმწიფოს შინაგან საქმეების მოწყობის შემდეგ, მეფე დავითმა მოისურვა გაძევება საქართველოდან თათრებისა. გვირგვინოსნის ჯარს მოეშველა მისი სიმამრის კიპჩაკის თავადის ატრაკა შარაგანიძის ჯარი და გაილაშქრა ჯერ მთის ხალხზე, დაამარცხა ისინი და დაადო მათ ხარკი. 50 ათასი ოსი შემოუერთა მართლ-მადიდებელ ქრისტიანობის სარწმუნოების და მრავალი მათგანი განსდევნა საქართველოს საზღვრებიდგან.

(შემდეგი იქნება)

სამეურნეო ცნობა

მცენარეთა მეტყველება (ბოტანიკა)

(შემდეგი *)

გარეული ნახევარ-ხეები. (полудеревья) ამ რიგს ეკუთვნიან: კუნელი, ღვია, ჩნავი, წნორი, კურდღლის ცოცხა, კუნელი (ქართული) გრშაკ. (სომხური) ემიშან (თათრული) დურიფატკე (ოსური) კელენი, კუნელი (ლეკური) ბოიარიშნიკ (რუსული) კრატეგუს ოკსიაკანტა (ლათინური). ბევრი სხვა-და-სხვა ჯურისაა, რომლებიც ერთი ერთმანეთს ერჩევიან ნაყოფის სიმსხოთი, ფერით, გემოთი, ფოთლების, ყლორტების და ეკლების აგებულობით. გვარობს ყველგან მთებში, ტყეში და მინდვრებში, სხვა მცენარეებივით არ არის ნაზი, კარგათ გვარობს ხრიოკ ადგილებში, ყვავის თეთრათ, მის ყვავილით სარგებლობს ფუტკარი. მცენარე მთლად შემოსილია დიდრონ ეკლებში, რის გამო მას ხმარობენ ცოცხალ ღობეების მოსაშენებლად, მაგრამ ჩემის მხრიდან არ ვურჩევ ჩვენ მეპამულეებს, ამ მცენარეების დარგვას ღობეებათ, ხეხილის ბაღებს გარეშემო, რადგანაც ამას ყოველ წელიწადს გაზაფხულიდან დაწყებილი შემოდგომამდისინ ახვევია ხოლმე ბუსუსიანი მატლი ჭია, რომელსაც ტოტებზედ და ყლორტებზედ გუნდ-გუნდათ შეხვდებით აბლაბუდის მგზავს ძაფებში შეხვეული, როდესაც მატლი იჩეკება თესლიდგან და როდესაც ხეხილი გაფოთლდება და დაიწყებს ყვავილს, მაშინ ეს მატლი გადადის ხეხილზე (მეტადრე ვაშლზე), რომელსაც უჭამს ყვავილს და ფოთლებს, რომელიც მოკლე ხნის განმავლობაში სრულებით ტიტვლდება, რა თქმა უნდა მცენარე ამით ზარალდება, ამ მატლის მოსასპობათ ხმარობენ სხვა-და-სხვა წესებს, მაგალითად: 1) მატლი აბლაბუდიანად და დაზარალებულ ფოთლებიანად სიფრთხილით უნდა აიკრიფოს ხელით, ჩაიყაროს რომელიმე ჭურჭელში, რომ მატლი არ დაიბნას, გაცვივდეს, შემდეგ მატლს დაასხით ცოტა ნავთი მოუკიდეთ სპიჩკა და ისე დაწვით. 2) წყალში მოხარშეთ თამბაქო (მახორკა) რამდენიც გნებავდეთ, შემდეგ გადმოდგით ცეცხლიდამ გააციეთ, წვენი გადაწურეთ და ამითი ასხურეთ ის ტოტები და ყლორტები, რომელზედაც ახვევია მატლები. 3) აიღეთ ვაზისთვის მომზადებული კირში გახსნილი (раствор) ძპილენძის შაბ-იამანის (სითხე) ამითი ასხურეთ ყლორტებზე და ტოტებზე, სადაც ახვევია ეს მატლი. როგორც გამძლე მცენარე, მის მასალას ხმარობენ ვენახებში ჭიგოთ და სხვა მასალათ, მრავლდება: თესლით გაზაფხულობით და შემოდგომობით.

ღვია, დია, ტვია (ქართული) გიხი (სომხური) დიში-არდიშ (თათრული) მოჟჟეველნიკ (რუსული) იუნიპერუს კომმუნის (ლათინური) ბევრი სხვა-და-სხვა ჯურისაა, რომლებიც ირჩევიან ერთი ერთმანეთს, ნაყოფის ფერით, სიმსხოთი, დრო დამწიფებისა, ყლორტების და ფოთლების აგებულებითი, აგრეთვე მცენარის სიმაღლეთი, ზოგი მათში იზრდება ბუჩქებათ, ზოგი კიდევ ნახევარ ხეებათ; ეს მცენარე ზამთარ-ზაფხულ შემკულია მწვანე ფოთლებში, (вѣчнозеленыя) ამის გამო ეს მცენარე გვარობს ზოგი ერთ ადგილებში, მაგალითად ქ. ანაპაში, ნოვოროსისკში, ყირიმში მცხეთაში, ბორჯომის ხეობაში (მთებში). შირაქის მთებში აგრეთვე იმერეთში, გურიაში და მეგრელიაში, სიცივისა არ ეშინიან, გვარობს ხრიოკ ადგილებში. ნაყოფი მუხუდოს ტოლა, მინამ დამწიფდება მწვანე ფერისაა, როდესაც დამწიფდება, მაშინ შავდება. ასხია წვრილი წვეტიანი ფოთლები, რომლებიც ეკალივით ჩხვლეტამენ ადამიანის ხელს. და ზოგიერთ ჯიშის ღვიას ისეთი მსხვილი ეკლები აქვს, რომ ადამიანს არ შეუძლიან ახლო მიკარება, რის გამო ამისთანა ჯიშის ღვიას ხმარობენ ცოცხალ ღობეების მოსაშენებლად. მას ხმარობენ მეურნეობაში, ნაყოფი მშვენიერი სუნისაა, ყავასთან ერთად დახალული ნაყოფი შეადგენს უებარ წამალს ქარებით ავადმყოფების წინააღმდეგ (противъ ревматизма) გარდა ამისა ამ მცენარეს ნაყოფს არაყში შენახულს (настой) ხმაროზენ ადამიანის კუჭის გასამაგრებლად და შარდის შეხუთვის წინააღმდეგ. მრავლდება: თესლით გაზაფხულობით და შემოდგომობით.

არჩილ დარეჯანაშვილი

(შემდეგი იქნება)

*) იხ. «ცნ. ფურც.» № 783.

სამკურნალო ცნობა

თამბაქოს გავლენა გულზე. საზოგადოებაში ხშირია ხოლმე ის აზრი, ვითომც თამბაქოს წევა ვნებას აძლევდეს ფილტვებს, ხოლო ნამდვილად კი ფილტვებზე თამბაქო ნაკლებ მოქმედებს ვიდრე გულსა და ნერვებზე. თამბაქოსაგან ხშირია გულის ფრიალი, თავს-ბრუ დასხმა, ქუში და სხვა მრავალი ამგვარები, განსაკუთრებით წარმოსდგება თამბაქოს მოწევისაგან, საკმარისია კაცმა თავი დაანებოს თამბაქოს, რომ მეისვე ჩვეულებრივ დონეს და

მადაზე დადგეს. განსაკუთრებით ძლიერ ზედგავლენა აქვს თამბაქოს ნერვებზე. ბევრს ყურთა სმენა და თვალთა ხილვა აკლდებათ მალე, მხოლოდ თამბაქოს წყალობით...

ვისაც ყურნი აქვთ სმენად ისმინონ!

რჩეული აზრები

— სულ მოკლეობა უფრო აძნელებს ხოლმე დაბრკოლებას.

— ვერც ერთი ცბიერი მელაძუა ვერ აავებს რაიმე პატიოსნების სიცრუეს და მოტყუებაზე.

— ის მათმინეა დირსება როდის, რომელიც გამოწვეულია ხოლმე დაჩრობით.

— პევრის ცოდნისათვის ცხოვრების შეგნებისათვის მაინც და მაინც როდია საჭირო ხანგრძლივი სიცოცხლე, საკმარისია ტანჯვა ვაების გამოვლა.

ყურმოკრული საუბარი

ბანქოს მოტრფიალეებს. ერთს ადგილს შეერილიყვნენ ბანქოს მოტრფიალენი და ბანქოს თამაშობდნენ, მათ შორის ჩვეულებრივ ზოგი ისეთი თვალთმაქცი იყო, რომელიც ყოველისფერს იკადრებდა; ერთს ამგვართაგანს მეორემ სილა გაარტყა; შეურაცხყოფილი ზეზედ წამოდგა და დაიძახა.

— რათა, რა მიზეზითო?

— ათიანის მიზეზითო, მიუგო მეორემ.

— ოჰო, მე კი ორიანის მიზეზით მეგონა! შუბლ შეუხრელად წამოიძახა სილა ნაჭამმა კაცმა.

—

ქმრის ცბიერებს. ცოლ-ქმარს ლაპარაკი მოუვიდათ კაბის გამო.

— დამშვიდდი ჩემო კარგო, ნუ სტირი, აჰა ხელსახოცი ცრემლები მოიწმინდე.

— ამ ცრემლებს ხელსახოცი კი არა მარტო კაბა-და თუ შემიშრალებსო ცბიერად მიუგო ცოლმა.

გასართობი

გამოჩენილმა პოეტმა ბაირონმა ერთს ნაცნობს ჰკითხა:

— რომელი საათი იქნება ეხლაო?

— ეხლა სწორედ ის საათია მგონია, როცა ვირები ბანაობენო, და პოეზიას ეტანებიანო, ვითომ და ითხუნჯა ნაცნობმა.

— საკვირველიაო. მიუგო ბაირონმა, რომ შენ ჯერ წყალში არა ხარო!

—

არაგონის მეფემ ალფონსმა, ერთი მოლუბელის სიტყვებზე, ვითომ ამ უკანასკნელს ეპოვნოს ძლივს ძლივობით ერთი ჭკვიანი კაცი მთელს დედამიწის ზურგზე (იგულისხმებოდა მეფე) მიუგო:

— აბა ერთი მითხარი განა შესაძლებელია სულელმა ჭკვიანი დაინახოს!

წვრილი ამბავი

გასაოცარი არზა. ინგლისის დედოფალს ვიქტორიას ამას წინად მიართვეს ერთი თხოვნა არზა, რომელზედაც ხელი ეწერა 7,000,000 კაცს და ქალს. ამდენი ხალხის თხოვნა დაწერილი იყო 44 ენაზე. არზაში მთხოვნელები სთხოვდნენ დედოფალს მოისპოს სპირტის სასმელების ვაჭრობაო და მით მოისპობა კაცობრიობის დამღუპველი დთობაო. ამ საოცარის არზის საქმე მოაჭახრაკეს ინგლისის ქალებმა, რომელთა წრეს ეწოდება „ქალთა მსოფლიო წრე ზომიერებისა“.

სხვა-და-სხვა ამბავი

უძველესი გამოცემანი ჩინეთში დედამიწაზე ერთ უძველეს პერიოდიულ გამოცემად უნდა ჩაითვალოს ჩინეთის ჟურნალი „ცინგ-რაო“ (მიმოხილვა), რომელიც ჩინეთის სატახტო ქალაქ პეკინში გამოდის. მის გამოცემის აქეთ 14 საუკუნეზე მეტია. სულ უძველეს დღიურ გაზეთად ჩინეთში ითვლება „კინ-პან“, რომელიც თერთმეტი საუკუნე გამოიცემის. ჟურნალი „ცინგარაო“ თვეში ერთხელ გამოდის და ხელის მომწერლებიც ბევრი ჰყავს, რომელნიც უმეტეს ნაწილად სწავლულებისგან შესდგებიან. გაზეთი „კინ-პან“ ადვილი საკითხავი და გასაგებია. ეს გამოცემა თავდაპირველად თვეში ერთხელ გამოდიოდა, 1830 წლიდგან დღიურ გაზეთად გამოიცა და ამ ჟამად კი დღეში სამჯერ გამოდის: დილით, შუადღისას და საღამოთი. დილით ყვითელი ფერისა გამოდის, შუადღისას—თეთრი და საღამოთი კი წითელი ფერისა. დაარსებიდგანვე ეს გაზეთი პოლიტიკას და სხვა და სხვა პოლემიკურს (ომის) საქმეებს სრულებით არ მისდევდა. იგი მკითხველ საზოგადოებას კალენდრის და მეთეოროლოგიის (ვარსკვლავთ-მრიცხველობის) ამბებს აცნობებდა, სწერდა თავიანთ სარწმუნოების დღესასწაულების მნიშვნელობას და გაზეთის პროგრამის გასავრცელებლად დრო გამოშვებით პოეტურ თხზულებებს, ლეგენდებს და ხან ზღაპრებსაც ჰბეჭდავდა. უკანასკნელ დროს პოლიტიკასაც მისდევს, მაგრამ ზომიერად. 11 საუკუნის არსებობის განმავლობაში გაზ. „კინ-პანი“ თავის სიმართლის გზა და კვალს არც ერთხელ არ ასცდენია, რასაც უმეტეს ნაწილად ხელს უწყობდა მოთმინება და თავის დაჯერა: აზრით შემუშავებული საქმე ყოველთვის გაიმარჯვებს.

პ მოსულიშვილი

დეპეშები

(«რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან»).

31 მარტი.

მოსკოვი. არსდება საზოგადოება, რომელმაც ქალაქის სხვა და სხვა ადგილებში უნდა გააშენოს 9000 კაცის სამყოფი თავშესაფარი, ქალთა განყოფილებით, სასადილო და სარეცხ ოთახებით და აბანოებით. თანხა 600,000 მანეთია.

მადრიდი. პოლავიეხამ აუარებელი ჯარი ჩააყენა ვალენციისა და კატალონიის სხვა და სხვა ადგილას, და აგრეთვე გაამრავლა მეციხოვნე ჯარის რიცხვი ბევრს ადგილას. კრეისერი „venadito“ პასახესთან სდგას და ნაპირებს თვალ-ყურს ადევნებს.

ბერლინი. სამოას საქმეების გარდასაწყვეტად განსაკუთრებულ კომისიის არჩევის საქმე რადგან შეაფერხა ინგლისმა, განსაკუთრებით გერმანიის წინადადება იმის შესახებ, რომ განჩინება ერთხმად იქმნას მიღებულიო, გერმანიის მთავრობამ ითხოვა ლონდონში, გარდაწყვეტილი პასუხი მოგვეციო, როგორ უყურებს ბრიტანიის ნეტი სამოას კუნძულების სა...

1 აპრილი.

ჰელსინგფორსი. უმაღ... ბრძანებით, ამ ახლო მომა... აქ დაარსებული იქნება გან... რებული კომისია, რომელმა... და განსაზღვროს სენატისა ... ბერნატორის მოქმედების ას...

ბერლინი. აპიიდგან მო... ოფიციალური დეპეშა იუ... რომ ინგლისელები ყოველ... თოფებს ესვრიან სამოას ს... ბსაო. ტანუსა და მატააფის ... ხრეები სძარცვავენ სხვის ქო... ინგლის ამერიკელთა ჯარი... კაცი მოემწყვდა ვაილევთან... კლულ იქმნა 3 აფიცერი. ს... რო გემებმა ხელ-ახლა და... ყუმპარები ნაპირებს.

პარიზი. გამოძიება დრ... დისა და გაბერის საქმის ... დასრულდა.

სან-ფრანცისკო. ოკლ... გან მიღებულ ცნობებიდგან... რომ ბრძოლა აპიასთან ... ცხარე იყოო. ამერიკელი... ლისელი ზღვაოსანნი რომე... მე უკუ აქციეს. მოკლულნ... საფლავებულ იქმნენ მელინ... ტაფის 40 მომხრე მოკლუ... მნა. დაჭრილიც ბევრია იმ... მხრეებს შორის; მეამბოხე... გაიტაცეს დაჭრილნი.

1899 ГОДЪ **ИЗДАНІЯ ГОД...**

Отрыта подписка на выходящее 20 разъ въ годъ, т. е. по одному ... теченіе четырехъ лѣтнихъ мѣсяцевъ (май, іюнь, іюль, августъ) и по ... въ остальное время, илюстрованное изданіе безъ предварительной це...

„Журналъ
и
Журналовъ
Энциклопедическое Обозрѣніе“.

Въ 1898 году были напечатаны слѣдующія оргинальныя статьи: проф... тизмъ и внушеніе;—Замѣтки о соціализмѣ; —Х-лучи Рентгена. Радіоско... діографія; —Потребленіе свѣта растеніями;—1) Вліяніе смѣшенія рас... всхожденіе генія, 2) Международный языкъ будущаго . Г. Головачовъ—О... флота для Россіи на основаніе исторіи, И. А. Гриневская—1) Альфонсъ Доде, ... выставка, 3) Альма Тадема; 4) Герг. Гауптманъ; проф. Н. Коркуновъ—1) Домен... ландайо и вновь открытая во флоренціи его фреска, 2)Экономическія теоріи ... ства; проф. 1) Послѣдствія американской побѣды, 2) Типъ преступной ... М. М. Манасеина О деньгахъ и о багатствѣ; проф. Д. И. Менделѣевъ Золо... ребра; проф Обсерваторія на Монрозѣ и альпійская станція; проф. О сов... (съ примѣч. Тріема); Л. Е. Оболенскій Дикость совершенныхъ западно-ев... ныхъ масъ и ея причины; проф. О чародѣйствѣ и волшебствѣ у первобыт... довъ, 1) Задачи воздухоплаванія въ 1897 г., 2) Стремленіе къ жизн... конечныхъ причинъ; проф. Л. Саккети Задачи искуства; прив.-доц. Спб. Уни... рафимовъ—Новости астрономіи; акад. кн. И. Р. Тархановъ.—1) Неожид. н... слѣдіе стараго года, 2) О періодичности въ явленіяхъ жизни, 3) Физич. эне... роды въ качествѣ цѣлебн. силъ, 4) О чувствѣ оріентированія у голубей, 5) ... лубі, 6) О закаливаніи человѣка, 7) О нейронахъ, 8) Физіол. и психол. обез... 9) Рентгеновы лучи и Өемида; и др.; Тремъ—О томъ, что было, но прошло ... поросло; и другія статьи разныхъ авторовъ.

Кромѣ оргинальныхъ статей, не появлявшихся до сего въ печати ... ныхъ большею частью спеціально для журнала выдающимися учеными и мы... какъ русскими, такъ и иностраными, въ отдѣлѣ „Изъ журналовъ“ печатаются ... ты замѣчательнѣйшихъ статей, и статей извѣстнѣйшихъ авторовъ, появляю... русской или иностранной періодической прессѣ, а также критика и библіог... зрѣніе русскихъ и иностранныхъ журналовъ, смѣсь, гигіена и здоровье. ... рамму журнала входитъ: науки естеств., медиц. физико-математ., исторія ... науки, философія, метафизика, психологія, литература, искуства, критика ...

Отдѣлъ наукъ естественныхъ и медицинскихъ п и сотрудничествѣ ... блюденіемъ акад кн. И. Р. Тарханова; исторіи—при сотрудничеств... Головачова.

Подписная цѣна.		на годъ
	На роскошное изданіе съ доставк. и перес.	10 р.
	На дешевое изданіе безъ достав.	5
	" " съ достав.	6
	За границу деш. изд.	9
	" " роск. изд.	14

Отдѣльные номера дешеваго изданія по 75 к., роскошнаго изданія ...

Роскошное изданіе печатается на лучшей бумагѣ съ улучшенными ... ми и иногда съ увеличеніемъ ихъ количества. Разсрочка на дешевое издані... сылкою и доставкою при обращеніи непосредственно въ контору журнал... ется со взносами не менѣе 1 р. ежемѣсячно съ 1 января.

Подписка и продажа отдѣльныхъ №№ во всѣхъ значительныхъ книж... зинахъ и въ конторѣ журнала.

Издатель-редакторъ И. П. Кондыревъ.

Контора и редакція СПБ., Гороховая, 13 (уголъ Б. Морской ...

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 2 Апрѣля 1899 г. სტ. „ცნ. ფურც.“ (გ. ბუნიასი), რედაქტორ-გამომცემელი